

NA STRÁŽ

Časopis věnovaný vnitřním otázkám československého vojska.

Milý bratře!

Chci dnes odpovědět na Tvoji poznámku k mému poslednímu dopisu, kde píšeš, že ed nás jako dobrovolníka a demokratických vojáků nelze požadovat bezpodmínečnou poslušnost.

Tak nesprávně myslí mnoho našich bratří a je to příčinou mnohého nedorozumění mezi námi. Při tom úplně zapominají, proč šli do vojska, a neuvědomují si rozdíl mezi vojákem a pouhým ozbrojeným občanem. Voják je občan, který se zbraní v ruce slouží výhradně státu, kdežto ozbrojený občan může sice sloužit státu, ale může také sloužit jen jedné straně, jedné skupině, a to je méně než sloužit celému národu.

Vojenská služba je právě tak vykonáváním veřejné státní funkce, jako je služba soudcovská, starostenská a j. Ve státě a ve společnosti vůbec jsou veřejné funkce, jejichž vykonávání občan nemůže odmítnouti a které každému ukládají větší nebo menší omezení osobní svobody. Pravda, při vojenské službě jsou tato omezení osobní svobody největší, ale to už vyplývá z vojenské organizace, která se tvořila po sta, ba tisíciletí, je založena hlavně na bezpodmínečné poslušnosti, je dnes v celém světě celkem stejná a dá se buď držeti tak, jak je, nebo odstranit úplně. Každé přetvoření zásad, na kterých je založena, povede k jejímu oslabení, učiní ji neúčinnou a tím nepotřebnou. Kdybychom i chtěli touto cestou dospět k odstranění vojenské organizace, je nutno mít stále na zřeteli, že takové přetvoření může se státi v celém jejím složení, t. j. v celém světě, ve všech zemích najednou; jinak vydává se stát, který první začne vojsko přetvořovat, na bezpečí, že bude napaden a zůstane pro takový příklad bez obraně zbraně. Krásný případ máme v tom směru v Rusku, které r. 1918 nemohlo se bránit proti vpádu Němců. Souhlasím, že tato organizace je zastaralou a přežitou formou obrany, že je polancu 20. století, které se nazývá kulturním, ale otázka je v tom, zdali jsou národy tak vyspělé, aby se zřekli této staré a nákladné

zbraně, kterou chtějí zabezpečovat svou existenci. Náběh k jejímu odstranění učinila již Haagská konference, znovu to učinila mírová konference, tady orgán povoláný, a přece se to neuskutečnilo. Naopak vidíme, že Rusko, které se nazývá komunistickým, organizuje dnes vojsko dle starého německého vzoru, „socialistické“ Německo tvoří svou armádu na starém podkladě, jiné státy rozšiřují a zdokonalují svá vojska. Je to pochopitelné; neboť ve světě zůstalo i po válce mnoho protiv, mnoho zájmů, které se kříží a které nedají se odstranit pouhým pohybem ruky. Myslíš, že by bylo prospěšné, abychom my v téže době odstranili ze svého státu vojenskou organizaci a oclili se jasně krásného dne před namířeným proti nám dětem s hůlkou v ruce? Možná, že jsi to zakusil loni při vystoupení proti bolševíkům a nebylo Ti to jistě příjemné.

Myslím, že každý z nás šel do vojska proto, že cítil, že národ potřebuje jeho pomoci a že v řádně organizované vojenské akci viděl jedinou cestu, kterou mu tato pomoc může poskytnouti, ve vojsku viděl jedinou zbraň, kterou národu může pomáhat při dobývání a zabezpečení svobody a nezávislosti. Každý z nás zajisté šel do vojska v tom přesvědčení, že bude sloužit národu, ne jedné jeho skupině, a každý také věděl, že vojsko je založeno na bezpodmínečné poslušnosti a že na tom nemůže nic změnit, jestliže nechce zhoršiti si zbraň, již mělo se dobýti tak veliké věci.

Proto já tvrdím, že jsme vojáky, nebť sloužíme stále ještě celému národu a úče u za kterým jsme šli do vojska, není dosud úplně dosaženo, náš stát, naše svoboda není ještě zabezpečena. Okolnost, že jsme dobrovolníci, na věci nic nemění. Tím, že jsme šli dobrovolně konat vojenskou službu ve prospěch celého národa, dokázali jsme jen své hluboké národní citění a občanskou vyspělost, ale nijak jsme nezměpšili své povinnosti a nezvětšili svá práva jako vojáci.

A ještě jedno bych Ti rád řekl. To stále povídání o militaristech už začíná být nud-

ným. My Čechoslováci byli jsme vždy do brými bojovníky, nebyli jsme již takovými vojáky a nikdy jsme nebyli a a budeme militaristy. Temu neodpovídá naše povaha, nejsme k tomu ani dost silni. Vždycky však musíme býti připraveni a silni v obrazě, což ovšem neznamená čekat, až nám ten, proti němuž se chceme bránit, přerazí nohu. Rovněž tak banální je stále mluvení o demokratickém vojsku. Demokratickou nebo reakční může být idea nebo stát, jemuž vojsko slouží, ale vojsko zůstane vojskem. Mluvíti pak o našem vojsku, jako o socialistickém, je nesmysl. My jsme byli dříve revoluční vojenská organizací československého národa, po vyhlášení samostatnosti stali jsme se vojskem Československé republiky, zůstali jsme jím, když v čele vlády stál mladoček dr. Kramář, a zůstáváme jím i teď, kdy v čele vlády stojí socialista Tusar. Nebyli jsme za Kramáře vojskem mladočeským, jako nejsme za Tusara vojskem socialistickým. Plnili jsme rozkazy vlády dřívější, protože sloužila státu, celému národu a budeme plnit rozkazy i vlády nynější, protože i ona bude sloužit státu a celému národu a ne zvlášť socialistům, zvlášť agrárikům atd. Nemůže se mluvit o našem vojsku jako o socialistickém již také proto že jsou mezi námi také nesocialisté (agráři, mladočeši, pokrokaři atd.). Ti také bojovali také umírali a jistě s takovou láskou kvěci jako socialisté. Fakt, že socialistů je ve vojsku většina, ještě neopravňuje nikoho vydávat celé vojsko za socialistické; uvědomělý socialista voják je tak loyální vůči svým kamarádům jiného politického směření, že to nedělá.

Tvůj K. T.

O situaci.

(Z řeči politického plnomocníka Bohdana Pavla. — Od zvl. dopisovatele ČSD.)

V sobotu 18. července při hlavní akoušce k opakovanému „Sokolskému dni“ 6. pl. politický plnomocník B. Pavla shromáždil okolo sebe na sletišti Hanácký pluk, k němuž promluvil o situaci:

„Co sběhlo se v posledních měsících v naší domácnosti, je známo. Nedělalo se a toho tajemství. Třeba zmíniti se o těch věcech rozvážně, a potom necht každý podle svého svědomí o všem přemýšlí. Táhne se vládní spor od počátku roku o tom, zda-li mají občanská řízení potrvat či mají býti odstraněna v souhlase s příkazem nebožtíka generála Štefánika. To byl motiv operu, kolem něhož navlula

se řada jiných otázek, z nichž nejsákladnější byla otázka: Jeli domů či nikoliv?

Jestli rozumím další vojáka — a mluvil jsem se všemi pluky — cítím všude tu touhu dostat se dtdud. Kdyby byla bývala vyslovena otevřeně věc rozuměná a pochopitelná, nikdo by nešel práva činiti nějakých námitek. Jsme zde, v Rusku, již dlouho, udělali jsme tolik, že by toho nikdo nedovedl — a dočkali jsme se za všechno takové odměny, jako v žádné jiné zemi. Tak, jak se k nám chovali a chvají nynější vládní činitelé v zemi, již jsme svou krví osvobodili, to, není chování a jednání bratrské; to nás utravuje a ještě více nutí hledati cestu domů, do ohroženého domova!

My, kteří jsme se první postavili do boje za svobodu své vlasti, nechceme býti posledními i tam, kde hájí se zájmy republiky! Touha: domů je zákonné právo a naši povinností je starat se o uskutečnění. Mravně jsme sde prosti všech závazků!

Ve vojsku rozšířila se zbytečná švančice, agitace. Říkalo se: Pavla nechce pustit vojsko domů, mluvilo se o všelijakých nesmyslech a lidé věřili. Posléze se řeklo: nikdo už nám nepomůže, jedině sjezd. Někteří z delegátů jeli na sjezd se svolením, jiní bez něho. Při tom si mnohý myslil, že členství ve „sněmu“ zde opravňuje k nárokům poslancovatí doma. Než, byli mezi delegáty i naivní lidé, kteří z upřímné duše věřili, že hájí věc dobrou. Já jsem však upozorňoval, že otázka svolení ku sjezdu není otázkou domácího rázu, nýbrž otázkou konstituční, pořádku!

Když svolával se i. sčtem československého vojska, tehdy nebylo republiky. Tehdy revoluce měla aktuální význam. Jestli stále ještě chceme dělati „revoluci“, pak to znamená, že děláme ji dnes už proti republice a proti vládě! Jsou ještě dnes lidé, kteří republiku neuznávají, kteří neuznávají vládu. Jsou tací i doma, kteří ji popírají, ba proti ní pracují. Jeden z nich je Muza. (Hlasy: To si nedovedli od něho pomoci?) Dělat co podobného zde, znamená vědomě se stavět s ním na jednu linii! Já nevěřím, že by se vojsko ve své většině na ni stavělo! (Hlasy: To ne!) Takovým způsobem přišli bychom tam, kam to dopracovalo Rusko. Upozorňoval jsem, že je tu zákonný příkaz ministra vojenství. Vzhledem i u konstituci ani sám ministr, ani vláda nemohou příkazy libovolně měniti. Tím méně jadačtí vojáci, i kdyby jich bylo několik pluků. Jinak je to vzpouča a

vzpoura je věc neblahá. Je zákonná cesta žádati směnu, ale tuhle prostou věc lidé nechtěli pochopit a přiznat.

Jde v podstatě zase jen o to, aby vojsko bylo vojskem republiky a nikoliv "politických stran. Dnes může stát v čele vlády Kramář, zítra soc. dem. Tusar, pozítří třeba národní sociální. Možná, že i klerikál... (Hlas: To, doufáme, ne!) Z toho vyplývá: budeme-li státi na podkladě jedné strany, nestojíme na podkladě republiky. Ti, kdož chtějí poslechnouti jen těch zařízení, jež se jim líbí, jsou v podstatě a narchisté. Vojsko musí podporovat vládu, která je. Věci občanstva je postavit vládu důstojnou. I do vlády mohou se dostat darebové. Aby se to nestalo, na to má vliv Národní shromáždění.

Jestli ono vysloví vládě nedůvěru, je povinností vlády odejít. To je základem pořádku a zabezpečení republiky. Když někteří bojovali proti odvádění vojska od zákonné cesty, bylo to jen proto, že chtěli, aby lidé hned na počátku si uvědomili, co je to ústava.

Nebylo lehké dekadovat, že pravdu mají ti, kdož chtějí zákon zachovat, a nikoliv ti, kdo ho ruší. Osobaž nepím na svém úřadě. Byl zodpovědným za 50 tisíc lidí a čest vojska, není úkol zrovna příjemný a lehký. Preto, až ho budu zbaven, pocítím značnou úlevu. Za svou povinnost však jsem považoval stát tvrdě, ať to stojí cokoli. Měl jsem na zřeteli jen jedno: aby lidé za pořádkem stáli do posledních důsledků. A boj se v tomto smyslu rozřešil. Irkutsk je dnes už jen ošklivou skvrnou, která, doufám, brzy bude amazána, neboť nebylo by příjemným takto se vracet domů. Osuda byla by větší, než si vojsko zaslouží. Máme mnoho přátel, kteří více kličí o takových věcech, než píší o tom, co se udělalo a dělá. Ti se o šem postarali rozhodit o nás zlomyslně, zlostující zprávy o celého světa.

Delegáti prý přišli zahajovat energickou akci o dopravě domů; — kdyby byli tehdy řekli, že mají jen takové požadavky, snadno bychom se byli dohodili. Delegátům bylo řečeno: není zapotřebí svolávat sjezd, budou vám předloženy doklady, že vláda se stará, aby svůj slib, pronesený ústy mla. Beneše (... až zakončeny budou mírové perady...) dodržela. Usavění míru čekalo se v květnu. Není vlnou vlády, ani t. zv. "plnomocenské vlády" v Rusku, že mírové jednání ukončeno bylo až na sklonku června. Dnes je jisto: spojenci

souhlasí v zásadě s naší evakuací." Řečník smiňuje se o různých návrzích cesty (přes Archangalsk a p.), což jen potvrzuje, že se pro nás kladá cesta domů.

Dále řečbáší na kaleidoskopické události posledních dnů a markantně, plastickými slovy rysuje vojenskou situaci Ruska i rozklad tylu, závislý šťastným vedením politiky. Fronta, která vyrostla z naší krve, se dnes rozvaňuje jako depek z karet. Plody našich obětí jsou vážně ohroženy. Katastrofa na frontě oddálila nás od přímé cesty domů. Nezbývá než přemýšlet o cestě přes Vladivostok. Proto vedou se energická vyjednávání v Paříži se Spojenci, jež mají příznivý průběh. Žal, že ocitli jsme se v takovém zastrčeném koutě planety, kam málo lodí zafřídí. Z toho důvodu je obtížno opatřit dopravní prostředky. Než hledají se úsilně. Vzhledem k tomu, že je zde základní souhlas spojenců, a odhodláni najít dopravní prostředky, není pochyby, že toužebný návrat do milé domoviny není za horami!"

Řečník doufá, že nervy vojska nejsou ještě tak vyčerpány, aby to nějaký ten měsíc ještě nevydrželo...

Potom jednak plnomocník, jednak velitel 6. pluku a jeho pomocník zodpověděli řadu dotazů, týkajících se většinou staré bolesti: služného, nač z družné nálady příslušníci 6. pluku se rozešli. F.

Z dopisů vojáků.

Kde je vina?

Po uplynulých událostech jest třeba též ohlédnouti se po příčinách příhodlivých mrveš skleslost v našem pluku, která vyvrcholila v tom, že v některých rotách se odkázali vojáci jít do boje proti bandám, od kterých mohli jsme očekávat co chvíli napadení na stanice i na naše ešelony.

Především padá částečná vina na naše vedení, neboť po ústupu od Samary (Abdullna Bugulmy) v době, kdy byla tak nutná mravní posila a povzbuzení, a vůbec za celou zimu, co v jirých plucích pořádky byly různé přednášky, nebyl u nás ho pluku v M. nikdo jak s vojenskými tak i politickými našimi vedoucími kruhy.

Povrchně se zdál pluk v pořádku. Ale v rotách vypadal ten pořádek všelijak. Podobal se stojaté vodě, hemžící se mlikroby, v níž hromadí se bahno a výpary z něho otravují cvičduši.

Ten zimní pobyť v M. I. Nebylo dne, aby jel jej prožil v klidu, tak potřebném. Po píšovat různé výjevy ze zimního života v M. nebudu, neboť „Smutné obrázky“ bývají stejných barev i odstínů. Na ně zbudou jen vzpomínky neutěšené!

V mloučím r. ce byla v jednom čísle ČSD zpráva, že jakýsi bývalý rakouský kadet žádal o propuštění z našeho vojska, jelikož prý ztratil ideály!

Tenkrát jsme se tomu smáli. A od kněského podzimu po dnešní dobu ztrácejí se ideály u nás hromadně a hledá se za ně náhrada.

Mnozí ji nacházejí v alkoholu. Za „samohouku“, nebo „nikolajevku“ dají dnes mnozí to poslední, nejen peníze, ale často i čest!

V každé rotě jsou určité skupiny peva-hově stejných bratří. Jedni konají od začátku svoji povinnost, neohlížejíce se na pravo ani na levo, ačkoliv úplně spokojen není dnes téměř nikdo, ale pavná víra, že to jednou přece musí skončit, dodává jim síly.

Druzí, slabších pevah, jinak dobří vojáci (těch je mnoho) nechají se však lehko svádět a lehko uvěřují různým zprávám, které někteří tak rádi a nesvědectvě rozšiřují.

Jiná skupina skládá se ze „všeo-bec-ných křiklounů“ nevěřících říkomu a ničemu co pochází s „hora“. Hlásili se úředně, že jest to či ono blbě, u nich je to čeraš, nebo naopak. Táž skupina dělí se zase na dva díly.

Do prvního možno čítat vojensky i politicky „přeučené“. Jim se nezachcívá nikdo, přece však časem konají svoji povinnost. Druhý díl z nich skládá se z křiklounů, příkrývajících zbabělost. Ti se velice bojí o svoji drahocennou kůži, vyhýbajíce se všemožnými prostředky boji. Jsou již známí z doby začátku našeho vyřtoupení, kdy většina bratří hlásila se na př. na rozvědky dobrovolně, pro ně však neplatil někdy ani rozkaz. Někteří z nich ušli již často zaslouženému trestu.

Dále mezi škůdce našeho vojska patří též mnozí z „veneriků“. Nemyslím ty, kteří řídíce se lékařskými předpisy léčí se a chtějí se léčit. Ty každý jen pořtjuje. Myslím veneriky nevyčítelné, nenapravitelné, největší vřed našeho vojska i celého národa. V části (rotě) se takový málo zdrží. Přijede-li z nemocnice, nemá ještě svoje ranečky rozbalené a již ho opět vidíš chodit „s dámou“ po ulici (!).

Mnohý v kasárnách vůbec nespál a ráno chodil od „dámy“ (!) přímo k lékařské prohlídce a za několik dní jel ho v rotě ne-uvídel!

Co máš soudit o takových lidech? Název „bratři“ jistě nezaslужují. K tomu ještě jsou tak drzí, že nadávají na „neschopnost“ lékařů. A bratři důstojníci? Jedněm všechna čest, o některých však platí přísloví: „Mnoho povolanych, málo vyvolanych.“

Můžeme podobně pokračovat? Půjde vše dále po starých kolejkách? Nepřejeme si toho!
V. V.

Poznamka redakce. Uveřejňujeme tento dopis, protože věříme, že je míněn upřímně a že je psán proto, aby působil k nápravě. V mnohém osvětluje naše poměry a jen potvrzuje to, co jsme již napsali: chyby jsou v nás a každý musí začít s jich napravováním v své řadě u sebe.

Drobnosti.

Přehled evakuace. Dle zprávy evidenční kanceláře přehled evakuace bratří invalidů do vlasti je do 9. července t. r. následující: Lodi „Roma“, jež vyplula 15. ledna pod velením majora Jiráka vypraveno: 1 důstojník, 137 vojinů, celkem 138. Lodi „Madras“, která vyplula 14. února pod velením kap. Vondráčka, vypraveno 19 důstojníků, 395 vojinů, 39 cizinců, celkem 453. Lodi „Sheridan“, odpluvší 14. dubna pod velením majora Deška, vypraveno 6 důstojníků, 94 vojinů, celkem 100. Lodi „Nanking“, která odplula 15. června pod velením majora Jirsy, vypraveno 22 důstojníků, 1001 vojinů, 7 cizinců, celkem 1030. Lodi „Archer“, jež vyplula 24. června pod velením dr. Nováka, odesláno 14 důstojníků, 1890 vojinů, 3 cizinci, celkem 1907. Lodi „Liverpool Maru“, vypluvší na moře 9. července pod velením podpl. Kosovského, vypraveno 18 důstojníků, 569 vojinů, 2 cizinci, celkem 589. Dosud tedy odesláno do vlasti 80 důstojníků, 4086 vojinů, 51 cizinců, celkem 4217 osob. — V počtu cizinců jsou velkou většinou Jiho-slované.

Správní poručík Lukas, který odsouzen byl pro zločin podvodu k pětiletému žaláři a ztrátě politických práv na dobu 10 let, vra-cejce se dne 25. července s ostatními 82 až 85 vězni v průvodu stráže 4 vojáků z kou-pání využil slabého dozoru, nepozorovaně zmizel v lese, kterým procházel a dosud se nepřiblížil.

Hlavní název: **Na stráž**

Vydavatel: **Informačně osvětový odbor ministerstva vojensství**

Vydáváno v letech: **1919 - 1920**

Číslo ročníku: **1**

Číslo výtisku: **7**

Datum vydání čísla: **3.8.1919**

Identifikátor ISSN: **2223-0033**

Stránky: **[1], 2, 3, 4**